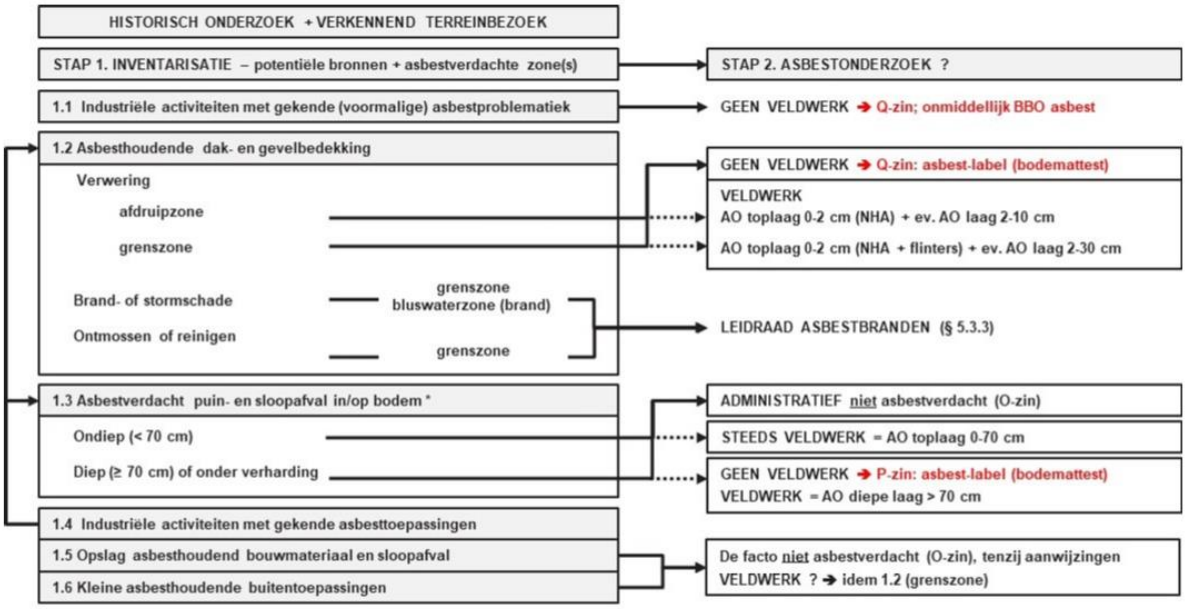
SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER

OVAM

FAQ Stappenplan asbest

1 TOEPASSING STAPPENPLAN

Moet het stappenplan inclusief veldwerk toegepast worden bij actualisatie van een OBO (strategie 5)?

Het stappenplan vermeldt : “Indien op het terrein reeds een decretaal bodemonderzoek is uitgevoerd, en ook al is in die context een uitspraak gedaan over de aanwezigheid van asbest, volstaat een loutere verwijzing naar dit OBO niet. De eBSD moet minstens inhoudelijk verifiëren of de voorstudie/onderzoeksinspanningen voldoende zijn om tot een onderbouwde besluitvorming te komen bij de opmaak van het nieuwe OBO. De beschikbare informatie uit het voorgaande OBO wordt geïntegreerd in het huidige OBO.
Indien uit het historisch onderzoek (stap 1) blijkt dat het terrein potentieel asbestverdacht is, zijn verdere inspanningen vereist en gaat men over tot stap 2.
Indien uit het historisch onderzoek (stap 1) én een terreinbezoek blijkt dat het terrein niet asbestverdacht is, zijn geen verdere inspanningen vereist.”

Een herevaluatie van het vorige OBO is dus nodig, maar dit houdt niet noodzakelijkerwijs altijd veldwerk in.

Moet het stappenplan gevolgd worden i.k.v. een exploitatie-onderzoek?

Bij een exploitatieonderzoek moet asbest inderdaad ook in de onderzochte zone meegenomen worden als verdachte stof.

Indien een BBO uitgevoerd wordt voor een parameter anders dan asbest, en OBO dateert van voor het asbeststappenplan, dient dan het stappenplan in het BBO te worden doorlopen inclusief eventueel veldwerk/analyse?

Het is niet logisch dat je voor een BBO opnieuw het hele terrein moet gaan bekijken.
Het is wel zo dat je bij het afperken van de verontreiniging altijd aandacht moet hebben voor het voorkomen van andere verontreinigingen (zoals asbest). Het visueel bekijken van het opgeboord materiaal op asbestverdachtheid is daarbij een must. Als bijkomende verontreiniging wordt aangetroffen, moet je deze ook verder onderzoeken.

Is een administratief OBO mogelijk in geval van puin?

Momenteel staat in de standaardprocedure OBO dat een administratief onderzoek niet mogelijk is bij aanvullingen of ophogingen van ongekende oorsprong. De OVAM wil het uitvoeren van administratieve onderzoeken echter promoten. Daarom is het in bepaalde situaties toch mogelijk een administratief onderzoek uit te voeren:

- indien er op een terrein op basis van het vooronderzoek geen indicaties zijn van een puinlaag of ophooglaag;
- indien op basis van beperkt veldwerk een puinlaag is vastgesteld maar er geen indicaties zijn van verontreinigingen, op basis van het historisch onderzoek geen vermoedens van de aanwezigheid van asbest en er visueel geen asbest wordt vastgesteld in het opgeboorde materiaal.

Moet er na een (asbest)brand een OBO worden uitgevoerd?

De aanwezigheid van asbest op een terrein is op zich geen risico-inrichtingen brengt dus ook geen verplichting tot bodemonderzoek met zich mee. Volgens onze richtlijnen moet de 'leidraad voor asbestbranden' toegepast worden (https://ovam.be/asbest-en-handhaving#asbestbranden).
Als er toch een OBO wordt uitgevoerd, zegt ons stappenplan het volgende :
"Indien een **brandincident** van een asbestdak of –gevel heeft plaatsgevonden, is de kans reëel dat asbest in de bodem is terechtgekomen. Bij brand stoten rookgassen en bluswater potentieel asbestconglomeraten en -vezels uit naar de (nabije) omgeving en bodem. Via de OVAM-website wordt een leidraad ter beschikking gesteld voor asbestbranden (en gelijkaardige calamiteiten) waarin onder § 5.3 de verspreidingszones worden toegelicht alsook de nodige inspanningen ter hoogte van onverharde zones. Paragraaf 5.3.3 van de leidraad beschrijft de visuele controle en wijze van bemonstering en paragrafen 5.4 en 5.5 de wijze waarop indien nodig maatregelen getroffen dienen te worden.

In het evaluatierapport worden door de deskundige afhankelijk van de uitgevoerde saneringswerken (afvalverwijdering en/of bodemsanering) alle onderzoeksverrichtingen en genomen maatregelen beschreven".

"Indien naar aanleiding van de calamiteit reeds een bodemonderzoek werd uitgevoerd dat voldoet aan de inspanningen zoals beschreven in de 'Leidraad asbestbranden', dan dient er geen bijkomend asbestonderzoek uitgevoerd te worden. Het volstaat om de bestaande rapportage toe te voegen als bijlage.
Indien de bodem na het plaatsvinden van de calamiteit nog niet of onvoldoende werd onderzocht, worden in het OBO de (voormalige) asbesttoepassingen (bronnen) geregistreerd en worden de bijhorende asbestverdachte zones afgebakend en geregistreerd."

2 AFDRUIPZONES

Afdruipzone ligt op het te onderzoeken perceel, de bron (asbestdak) op het naburig perceel?

Indien de bron en dus ook de totstandkoming van de verontreiniging buiten het perceel ligt, kan er geen sprake zijn van een onderzoeks- en/of saneringsplicht op het te onderzoeken perceel. Dit zijn bepalingen uit het Bodemdecreet die boven de standaardprocedures staan.

Het principe van 'onderstroming' (cfr. definitie in standaardprocedure OBO) is hier van toepassing. Dit betekent dat de overdracht van het onderzochte perceel met een W-zin kan doorgaan zonder dat er nu direct maatregelen moeten genomen worden. Het is vergelijkbaar aan een grondwaterverontreiniging die je zou vinden in een peilbuis, waarbij die verontreiniging afkomstig is van bv. een particuliere stookolietank van 2 000 liter bij een buur. Ook in dat geval geef je een W-zin met onderstroming en is dus overdracht mogelijk.

Het dossier kan gelabeld worden als een asbestdossier, maar het is niet nodig om de buur direct verplichtingen te gaan opleggen of zijn perceel het specifieke label voor asbestdak of -gevel toe te kennen, net zoals we bij zo'n particuliere stookolietank beleidsmatig niet direct gaan aanmanen omdat er een beleidsontwikkeling (in dat geval fonds en bij asbest asbestafbouwplan) is die de problematiek in de toekomst aanpakt.

W-zin: Er dient een beschrijvend bodemonderzoek opgemaakt te worden. De bodemverontreiniging aangetroffen in dit oriënterend bodemonderzoek, is niet tot stand gekomen op de onderzochte grond.

Asbestdak ligt op het te onderzoeken perceel, de afdruipzone op een naburig perceel?

Deze situatie is vergelijkbaar met de uitstoot van een schouw. Het onderzochte perceel met het asbestdak krijgt een Q-zin. In het OBO wordt er echter geen uitspraak gedaan over het buurperceel met afdruipzone. In een OBO doet men enkel een uitspraak over een volledig onderzocht perceel. Overdracht van het onderzochte Vlarebo-perceel is enkel mogelijk als het buurperceel gesaneerd is.

Asbestdak mét afvoergoot?

Als er een afvoergoot aan het asbestdak hangt, is er geen sprake van een afdruipzone. Als het dak in goede staat is, is er ook geen kans op een grenszone met versnipperde fragmenten die van het dak afkomstig zijn.
Het perceel is daardoor niet asbestverdacht. Conclusie is dus een O-zin.

Het asbestlabel is te gebruiken vanaf1 april 2019. Het wordt enkel gegeven als er een afdruipzone aanwezig is, dus niet voor de aanwezigheid van een asbestdak alleen.

Welke controlestalen moeten genomen worden na ontgraving van een afdruipzone?

Voor het nemen van controlestalen na ontgraving van een asbestverontreiniging gelden dezelfde principes als voor een andere parameter, d.w.z. zowel stalen van putbodem als wanden. De werkwijze is beschreven in de standaardprocedure van Bodemsaneringswerken.

Moet het BBO (ontgraving) onmiddellijk uitgevoerd worden?

Momenteel hanteert de OVAM het standpunt dat er niet direct zal aangemaand worden tot een BBO in geval van asbest in bodem. Uiteraard mag er geen sprake zijn van een ernstig humaan risico. In geval van overdracht worden evenwel dezelfde principes gehanteerd als voor de andere parameters.

Wie mag ontgraving van een afdruipzone uitvoeren?

Ontgraving binnen een OBO moet gebeuren onder leiding van de erkend bodemdeskundige. De werken vallen onder zijn verantwoordelijkheid en moeten gebeuren volgens de principes van het verwijderen van bodemverontreiniging zoals opgenomen in bemonsteringsstrategie 6 van de standaardprocedure OBO. Het is aan de deskundige om er op toe te zien dat de ontgraving met de nodige zorgvuldigheid gebeurt. De deskundige kan zelf de nodige voorwaarden voor uitvoering opleggen en bv eisen dat de uitvoerder over een attest ‘eenvoudige handelingen’ beschikt.

3 PUIN

Het stappenplan stelt dat een puinlaag de facto asbestverdacht is. Moet de fijne fractie van het puin altijd geanalyseerd worden?

In het stappenplan (punt 3.2.3.1 - puin < 70 cm) staat:
"**INDIEN** uit de historiek/vooronderzoek/terreinbezoek/**veldwerk** blijkt dat een asbestverdachte puin-/afvallaag en/of bodemlaag dagzoomt of ondiep (<70 cm) voorkomt, dan wordt een grondige visuele inspectie uitgevoerd van het oppervlak/maaiveld. Alzo wordt getracht de asbestverdachte zone visueel af te bakenen." ...
Als er uit de voorstudie geen speciale zaken komen i.v.m. aanwezigheid van asbest op het terrein (bv afbraak van gebouw), én er bij de visuele inspectie van het opgeboord materiaal geen verdachte asbeststukken gevonden worden, moeten er geen verdere asbestanalyses gebeuren. Het hangt echter allemaal af van de specifieke situatie op dat terrein. Goede motivatie is altijd nodig.

Het stappenplan stelt dat een puinlaag de facto asbestverdacht is. Moeten voor grotere terreinen dan tientallen boringen uitgevoerd worden zoals het stappenplan voorschrijft?

Onder 3.2.3.1 van het Stappenplan (puin < 70cm) staat:
"**INDIEN** uit de historiek/vooronderzoek/terreinbezoek/**veldwerk** blijkt dat een asbestverdachte puin-/afvallaag en/of bodemlaag dagzoomt of ondiep voorkomt, **DAN** wordt een grondige visuele inspectie uitgevoerd van het oppervlak/maaiveld. Alzo wordt getracht de asbestverdachte zone visueel af te bakenen. Voor een afbakening kan gebruikt gemaakt worden van boringen of proefgaten..."

In kader van het uit te voeren OBO worden sowieso een aantal boringen gezet. Het opgeboorde materiaal moet visueel geïnspecteerd worden op de aanwezigheid van asbest.

Hierbij is het volgende belangrijk:

- goede keuze van de boortechniek (boordiameter/gat?) om de puindeeltjes niet weg te drukken;
- goede keuze van de plaatsen waar geboord wordt (overal puin ? homogeen/heterogeen? verspreid over terrein);
- opleiding van de persoon die de visuele beoordeling doet
- de kans op een humaan risico afkomstig van een eventuele asbestverontreiniging (verharding? maaiveld?)

Het blijft een OBO, dus analoog aan de andere parameters is uitvoering van een goed gekozen 'steekproef' voldoende om een besluit te nemen.
Op basis van de kennis over de historiek van het terrein, het terreinbezoek (aanwezigheid bron ? asbeststukken op het maaiveld?) én de visuele inspectie van het opgeboord materiaal besluit je dus of er asbestverdachte zones in de bodem voorkomen of niet. Indien dit het geval is, kan je overwegen om nog in het OBO meerdere gaten te graven ter afperking van de verdachte zone, of ineens een Q-zin te geven en over te gaan tot een BBO (Code van goede praktijk).
Het is dus niet de bedoeling van het Stappenplan om op een terrein van bv 4 ha 80 gaten te moeten graven, indien er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van asbest zijn.

Moet een sterk puinhoudende laag (>25% stenen) ook onderzocht worden?

Deze laag moet beschouwd worden als een potentiële asbestverontreinigingsbron. Naar analogie met de bemonsteringsstrategie voor stortplaatsen, moet het effect van de verdachte laag op de oorspronkelijk ongeroerde bodem en eventuele direct aangrenzende lagen worden nagegaan. Indien de puinhoudende laag oppervlakkig aanwezig is en dus onmiddellijke blootstelling of verspreiding mogelijk is via bv. opwaaiing, , moet de toplaag ook worden geanalyseerd.

4 TOETSING AAN 100 mg/kg ds

Wanneer toetsen aan 100 mg/kg ds en welke zin moet je dan geven?

De norm van 100 mg/kg ds is vanaf 1 april 2019 in Vlarebo opgenomen voor vrij hergebruik.
Als de monsters op de juiste manier volgens de CMA/1/A.7 zijn genomen, dus met correct aantal en grootte van gaten/sleuven, met kennis van de veldgewichten en -volumes, dan mag het bekomen asbestgehalte getoetst worden aan 100 mg/kg ds.
Met boringen kan je NOOIT aan 100 mg/kg ds toetsen.
Analoog aan de andere parameters, wordt voor een asbestconcentratie <100 mg/kg ds een O-zin toegekend. Boven 100 mg/kg ds geef je een P- of Q-zin afhankelijk van het risico (zie Code van Goede Praktijk).
Als niet op de correcte manier volgens CMA gewerkt is, mag niet getoetst worden aan 100 mg/kg ds, en is alleen al de aanwezigheid van asbest goed voor verder onderzoek.

Als de vastgestelde concentratie net gelijk is aan 100 mg/kg ds dan dienen er geen vervolg stappen ondernomen te worden. Gezien dit strikt gezien geen overschrijding is van de norm, zijnde 100 mg/kg ds.

5 ASBESTLABELS / MISTRAL

Wat zijn de specifieke asbestlabels en wanneer komen ze op het bodemattest?

Vanaf de wijziging van de standaardprocedure (1/4/2019) komen er twee verschillende specifieke asbestlabels op de bodemattesten :
A “Er is een asbesthoudende dak- en/of gevelbekleding aanwezig die aanleiding kan geven tot nieuwe bodemverontreiniging met asbest.”
B “Er is een puinlaag aanwezig op het terrein die mogelijk asbestverdacht is.”

De specifieke labels worden enkel toegekend in een OBO na toepassing van het stappenplan. Er bestaat in Mistral geen aparte zin voor asbest.

Deze specifieke labels zijn niet te verwarren met het algemene asbestlabel (op het tabblad ‘algemeen’ in Mistral) dat gegeven wordt aan specifieke asbestdossiers, bv uit de gekende regio’s met asbestdraailingen.

Hoe moet Mistral worden ingevuld?

Met het positief invullen van de vraag 'Asbest dak' komt volgende tekst op het bodemattest :
"Er is een asbesthoudende dak- en/of gevelbekleding aanwezig die aanleiding kan geven tot nieuwe bodemverontreiniging met asbest."
Je moet dit dus enkel aanduiden als er een asbestdak/gevelbekleding ZONDER regenopvang aanwezig is, waardoor mogelijk een bodemverontreiniging met asbest kan ontstaan.
In het geval er een asbestdak MET dakgoot aanwezig is, moet je dus 'nee' aanduiden.

Met het positief invullen van de vraag ‘Asbest puinlaag’ komt volgende tekst op het bodemattest :
“Er is een puinlaag aanwezig op het terrein die mogelijk asbestverdacht is.”
De eigenaar/koper wordt zo via het bodemattest geïnformeerd over mogelijke kosten bij grondverzet.
Cfr het stappenplan duid je het label puinlaag aan in volgende gevallen:

- een puinlaag dieper > 70 cm of onder een verharding:
  - geen analyses uitgevoerd (niet verplicht) : P-zin want geen risico (label puin 'ja');
  - wel analyses uitgevoerd : O-zin als niets aangetroffen (label puin 'nee') OF P-zin als wel iets aangetroffen maar geen risico (label puin 'ja').
- een puinlaag < 70 cm en niet onder een verharding : minstens visueel onderzoek is nodig, eventueel aangevuld door analyses van de fijne fractie:
  - O-zin als niets is aangetroffen (label puin 'nee');
  - Q-zin en dus BBO nodig als wel iets is aangetroffen (label puin 'ja').

De knop 'Geen van vorige' gebruik je als je een fout antwoord zou hebben aangeduid ('ja' en 'nee' zijn niet meer uit te vinken na aanduiding).

Hoe kunnen asbestlabels van het bodemattest worden gehaald?

De asbestlabels kunnen van het bodemattest worden gehaald indien nieuwe informatie ter beschikking is die de vroegere vaststellingen tegenspreekt. De labels zullen eveneens worden gebruikt in het asbestafbouwbeleid en van daaruit kan bv de verwijdering van een asbestdak zijn gevolgen hebben voor de gegevens in het GIR.

Hoe moet de bijlage over het stappenplan er uit zien ? Is dit een aparte pdf in Mistral?

Zoals in de standaardprocedure aangegeven, is de uitwerking van het stappenplan asbest een verplicht onderdeel van een OBO. Er is geen vormvereiste voor rapportage van het stappenplan vastgelegd. De deskundige kan hiervoor een eigen opmaak hanteren. De uitwerking moet opgenomen worden in de 'pdf-rapport' met duidelijke vermelding van de titel 'stappenplan asbest'. Het moet dus niet als aparte bijlage of pdf worden toegevoegd, zoals foutief in de standaardprocedure vermeld.

Gebruiksadviezen in een OBO?

In een OBO kunnen geen 'officiële' gebruiksadviezen geformuleerd worden.
De gebruiksadviezen m.b.t. asbest i.k.v. een OBO (en zoals opgenomen in het stappenplan) zijn enkel informatief bedoeld en moeten dus niet in Mistral ingegeven worden. Ze worden dus ook niet opgenomen op het bodemattest.

Wanneer moet asbest als verontreiniging met nummer worden ingegeven?

Als de asbestverontreiniging een P-zin of Q-zin krijgt (al dan niet met een asbestlabel) moet er analoog aan de andere parameters voor asbest een verontreinigingsnummer in Mistral worden aangemaakt.

6 SUBSIDIES

Bestaan er subsidies voor sanering van asbest in de bodem?

Voor de sanering van asbestverontreiniging in de bodem bestaan geen subsidies. Cofinanciering blijft wel mogelijk indien van toepassing.